

AZ ANYANYELVI KRITÉRIUMVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

az osztatlan és a rövid ciklusú tanárképzés minden tanári szakos hallgatója számára

2025. őszi félévtől visszavonásig

A tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló, 8/2013. (I. 30.) EMMI-rendelet 1. melléklet 9. pontja a tanári felkészítés követelményei között előírja a mesterfokozat és a tanárszak meghatározó ismeretkörei között az „anyanyelvi ismeretek” követelményét: „Az anyanyelvi ismeretek, kritérium jellegű követelményként, magukban foglalják az anyanyelvi (gyakorlati, kommunikációs, beszédtechnikai, retorikai, helyesírási) készségek fejlesztését és a nyelvi attitűdöt alakító, értelmező ismereteket.”

1. Az anyanyelvi kritériumvizsga leírása és értékelése

1.1. A vizsga leírása

OT-AKV-1 *Anyanyelvi kritériumvizsga* (0 kredit, szóbeli és írásbeli vizsga, 1–6. félév, kötelező vizsga)

OTK-AKV *Anyanyelvi kritériumvizsga* (0 kredit, szóbeli és írásbeli vizsga, 1–6. félév, kötelező vizsga)

OT-AKV-L-1 *Anyanyelvi kritériumvizsga* (0 kredit, szóbeli és írásbeli vizsga, 1–6. félév, kötelező vizsga)

Komplex szóbeli és írásbeli vizsga a tanári mesterséghez szükséges anyanyelvi kompetencia mérésére. Az osztatlan tanárképzésben legkésőbb a 6. félévig szükséges letenni a vizsgát, nem kötelező hozzá felkészítő kurzust elvégezni. A rövid ciklusú tanárképzésben az 1. félévben javasoljuk letenni a vizsgát, szintén nem kötelező hozzá felkészítő kurzust elvégezni. A vizsgakurzust az adott félév tárgyfelvételi időszakában szükséges felvenni, majd a vizsgaidőszakban lehet konkrét vizsgaidőpontokra jelentkezni.

A komplex vizsga írásbeli és szóbeli részét ugyanabban a vizsgaidőszakban szükséges teljesíteni. Az írásbeli vizsga megelőzi a szóbeli vizsgát. Az írásbeli vizsga időpontja a szóbeli vizsga adatlapján a Neptunban olvasható.

1.2. Segédanyagok a vizsgához

- Irodalomajánló: <https://metodika.btk.elte.hu/szakirodalom/kalauz>, illetve a tankönyv fejezetei végén található ajánlott irodalom
- Ajánlott olvasmány: Baditzné Pálvölgyi Kata – Jakab Levente 2023. A mesterséges intelligencia alkalmazási lehetőségei a tanításban: kezdeti tapasztalatok és jógyakorlatok. *Anyanyelv-pedagógia* 3. <https://ojs.elte.hu/anyanyelv-pedagogia/article/view/8768/7242>
- Ajánlott tankönyv: https://metodika.btk.elte.hu/dstore/document/5887/10-TAMOP_BTK_BMT_10-Mozaikok_a_magyar_nyelvr%C5%91l.pdf

1.3. Az írásbeli vizsga tartalma és értékelése

Tudományos esszé szöveg írása 90 perc alatt, két oldal terjedelemben, kézírással, az alábbiak közül választott egy témából. A téma kifejtéséhez legalább 2 kötelezően választandó, a témához kapcsolódó szakirodalom felhasználása szükséges. Ez lehet az ajánlott tankönyv 2 önálló fejezete is. Kérjük, hogy a hallgatók az esszé szövegében névvel és dátummal hivatkozzanak a megfelelő szakirodalomra. Kérjük megadni az esszé végén azoknak a szakirodalomnak a pontos publikálási adatait (szerző, év, cím, kiadó, egyéb), amelyekre a szöveg hivatkozik. Ezeket az adatokat a hallgatók magukkal hozhatják a vizsgára. Fontos, hogy a dolgozat logikus, arányos felépítésű, tudományos dolgozathoz illő stílusú, világos, érthető legyen; a szövegben megfogalmazott állításokat megfelelő érvek támasszák alá.

Választható témák:

A *Kommunikáció és retorika* témaköréből:

Választható témák:

A sikeres kommunikáció feltételei

A beszéd retorikai felépítése

A tanári beszéd megnyilatkozástípusai

A *változó magyar nyelv* témaköréből:

Választható témák:

A magyar nyelv eredete

A nyelvi változás jellemzői

Tudomány – áltudomány a magyar nyelvtörténetben

A *digitális kommunikáció és a mesterséges intelligencia* témaköréből:

Választható témák:

A digitális kommunikáció szövegműfajai

A mesterséges intelligencia alkalmazásának a lehetőségei és kihívásai az oktatásban

A közösségi oldalak kommunikációs sajátosságai

A magyar nyelv változatai témaköréből:

Választható témák:

- A magyar nyelv területi változatai
- A magyar nyelv társadalmi változatai
- A nyelvi jogok

1.4. Az írásbeli vizsga tartalma és értékelése

A tudományos dolgozat értékelése:

- 1. részjegy = a tartalom és a szövegalkotás értékelése:
 - a dolgozat megfelel a terjedelmi kritériumoknak;
 - a dolgozat teljeskörűen összefoglalja a választott témakört, megfelelően használja a szakkifejezéseket, tartalmi tévedést nem tartalmaz;
 - a dolgozat címe és a szöveg összefüggnek;
 - a dolgozat formailag és logikailag tagolt, követhető;
 - a dolgozat megfelel a hivatkozási kritériumoknak;
 - a dolgozat stílusa tudományos;
 - a dolgozat tartalmazza a szerző álláspontját a téma kapcsán, releváns pedagógiai szempontokat is megfogalmaz.
- 2. részjegy = a helyesírás értékelése:
 - 0–5 hibapont: 5 (jeles);
 - 5.5–8.5 hibapont: 4 (jó);
 - 9–12 hibapont: 3 (közepes);
 - 12.5–15.5 hibapont: 2 (elégséges);
 - 16 és több hibapont: 1 (elégtelen).

A dolgozat írásképe nem képezi részét az értékelésnek, az olvashatatlan kézírással írt dolgozatok azonban elégtelenre értékelendők, mivel az íráskép olvashatatlansága miatt a dolgozat tartalmi/helyesírási szempontjai nem osztályozhatók.

1.5. A szóbeli vizsga tartalma és értékelése

A szóbeli vizsga részei:

- 5 perces, önálló, összefüggő felelet az írásbeli vizsgától eltérő választott témakörből, legalább 2 választott szakirodalom alapján, ez lehet az ajánlott tankönyv 2 önálló fejezete is;
- beszélgetés a szóbeli feleletről, a választott olvasmányok tartalmáról és az esszé értékeléséről.

A szóbeli felelet értékelése:

- 3. részjegy = a tartalom és a szövegalkotás értékelése:
 - összefüggő felelet, koherens gondolatmenet,
 - tartalom helyes, szakszókincs használata megfelelő,
 - reflektál a szakirodalmakban olvasottakra,
 - feltünteti a témakör pedagógiai relevanciáját.

A szóbeli vizsgán elhangzó önálló, összefüggő felelethez egy témát kell választani. A szóbeli felelet választható témakörei azonosak az írásbeli témakörökkel. A szóbeli vizsgarészre választott témakör nem egyezhet meg az írásbelire már kiválasztott témakörrel.

1.5. A vizsga értékelése

Az anyanyelvi kritériumvizsga jegyét a három részjegy, azaz az írásbeli vizsga két részjegyének és a szóbeli vizsga részjegyének az átlaga adja. De ha bármelyik részjegy elégtelen, akkor a vizsgajegy is elégtelen. Az elégséges vizsgajegy feltétele, hogy minden részjegy legalább elégséges legyen.

1.6. A vizsga menete

A szóbeli vizsgát minden esetben kötelezően megelőzi az írásbeli vizsga. Az írásbeli vizsgát nem teljesítő hallgatók a vizsga szóbeli részén nem vehetnek részt. Az írásbeli vizsgarész részletes értékelése a szóbeli vizsgán tekinthető meg.

1.7. Speciális szükségletű hallgatók támogatása

Azon speciális szükségletű hallgatók, akik valamilyen támogatás igénybevételét szeretnék kérvényezni a vizsga írásbeli vagy szóbeli részén, kötelesek az ELTE HKR XIII. fejezetében foglaltak szerint eljárni (https://www.elte.hu/dstore/document/689/ELTE_SZMSZ_II.pdf), a számonkérés körülményeit a vizsgát megelőzően legalább 4 munkanappal az anyanyelvi kritériumvizsga tárgyfelelős oktatójával vagy a vizsgáztató oktatókkal írásban egyeztetni. Az egyeztetés elmulasztása esetén a speciális szükségletet támogató eszközök nem vehetők igénybe a vizsgán.

2. Az anyanyelvi kritériumvizsgára felkészítő kurzusok leírása

A hallgatók a kritériumvizsgát felkészítő kurzus nélkül is letehetik. A felkészítő kurzusokat a hallgatók szabadon választhatják a Bölcsészettudományi Karon, a Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetben a szabad kreditjeik terhére, amennyiben a képzéstípusukban van erre lehetőség. A felkészítő kurzusok témakörei és követelményei az anyanyelvi kritériumvizsga szakmai és tartalmi követelményeihez kapcsolódnak.

OT-AKV-2 *Felkészítő előadás az anyanyelvi kritériumvizsgára*

(3 kredit, előadás, kollokvium, heti 2 óra, 1–6. félév, nem kötelező, választható kurzus)

OT-AKV-3 *Felkészítő szeminárium az anyanyelvi kritériumvizsgára*

(3 kredit, szeminárium, ötfokozatú gyakorlati jegy, heti 2 óra, 1–6. félév, nem kötelező, választható kurzus)

Azoknak a hallgatóknak is fel kell venniük a vizsgakurzust a félév kezdetén, akik felkészítő szemináriumokon teljesített elővizsga alapján szeretnének megajánlott vizsgajegyet kapni. Ha kapnak megajánlott vizsgajegyet a felkészítő kurzus alapján, akkor is kell vizsgaidőpontra jelentkezni a vizsgaidőszakban. A megajánlott vizsgajegyeket a kurzusvezetők adják le a félév végén. A vizsgakurzust szintén megajánlott jegyet kaphatnak azok a hallgatók, akik korábban magyar nyelv és irodalom szakos, magyar szakos vagy magyar mint idegen nyelv szakos felsőoktatási képzésben vettek részt..

3. Tájékoztató a magyar nyelv és irodalom tanár szakos hallgatók számára

A magyartanár szakos hallgatók két lehetőség közül választhatnak:

- leteszik a vizsgát a központilag meghatározott követelmények szerint az 1–6. félévben, a vizsgaidőszakban. A vizsgára való felkészüléshez választhatják a felkészítő kurzusokat a szabad kreditjeik terhére VAGY
- vizsgajegyként a következő tárgyak átlagjegyét kapják:
OT-MAGY-112 Kultúra, kommunikáció, retorika
OT-MAGY-120 Helyesírás és tipográfia vagy OT-MAGY-114 Helyesírás
OT-MAGY-122 Fonetika
OT-MAGY-151 Területi és társadalmi nyelvváltozatok
- a nem osztatlan magyar nyelv és irodalom szakos tanári képzésben részt vevő hallgatók a fentiekkel egyenértékű tárgyaik átlagjegyét kaphatják. Újabb rövid ciklusú képzés esetén a korábban elvégzett Anyanyelvi kritériumvizsgát elfogadjuk.

Az átlagszámítás a következőképpen történik:

- 1,5–2,49 elégséges (2)
- 2,5–3,49 közepes (3)
- 3,5–4,49 jó (4)
- 4,5-től jeles (5)

A jegymegajánlást választó magyartanári szakos hallgatóknak is fel kell venniük a vizsgakurzust a félév kezdetén, valamint a vizsgaidőszakban vizsgaidőpontra is szükséges jelentkezniük.

Az anyanyelvi kritériumvizsga és a felkészítő kurzusok tárgyfelelős oktatója: Klemmné dr. Gonda Zsuzsa

A szakmai kérdésekről és az adminisztratív ügyekről a következő oktatóktól lehet érdeklődni:

Friczné Dr. Terbe Erika, elérhetősége: terbe.erika@btk.elte.hu;

Dr. Hollóy Zsolt, elérhetősége: holloy.zsolt@btk.elte.hu